

Zpráva o šetření ve věci příspěvku na živobytí a doplatku na bydlení paní A.

A., nar. dne xxx, bytem xxxx, xxx (stěžovatelka) mě ve svém podnětu požádala o prošetření postupu úřadů při rozhodování o příspěvku na živobytí a doplatku na bydlení. Podle úřadů stěžovatelce dávky nenáleží, protože získala finanční dary od rodiny. Stěžovatelka uvedla, že se jednalo o zápůjčku.

A. Shrnutí závěrů

Šetřením jsem zjistil, že Úřad práce České republiky, krajská pobočka v Brně, kontaktní pracoviště Brno-město (úřad práce), pochybil, když:

- při rozhodování o žádostech o příspěvek na živobytí a doplatek na bydlení z dubna 2025 nepřišel k podstatnému poklesu příjmu stěžovatelky;
- zapůjčené finanční prostředky ve výši 17 000 Kč určené na úhradu ubytování považoval za příjem;
- nezdůvodnil, jak dospěl k příjmům, které zohlednil při rozhodování o příspěvku na živobytí na základě žádosti z června 2025;
- podrobněji nezdůvodnil, proč stěžovatelce nepřiznal doplatek na bydlení na základě žádosti z června 2025.

Ministerstvo práce a sociálních věcí pochybilo, když rozhodnutí úřadu práce o nepřiznání příspěvku na živobytí na základě žádosti z dubna 2025 potvrdilo.

B. Skutková zjištění

Stěžovatelka požádala o příspěvek na živobytí a doplatek na bydlení dne 30. 4. 2025.

Při ústním jednání dne 14. 5. 2025 na úřadě práce uvedla, že ji finančně podporuje rodina. V únoru 2025 jí nosila jídlo tchýně, dala jí 1 000 Kč. V březnu 2025 jí rodiče dali 500 Kč. V dubnu 2025 jí tchýně dala 3 000 Kč a na stěhování 25 000 Kč. S rodinnými příslušníky nemá sepsanou smlouvu o zápůjčce, nechtějí peníze vracet, stěžovatelka jim peníze vrátit časem chce.

Dne 19. 5. 2025 stěžovatelka při ústním jednání na úřadu práce uvedla, že v lednu, únoru a březnu 2025 obdržela vždy 2000 Kč od rodiny a 2000 Kč od tchýně. Tchýni dluží 25 000 Kč. V dubnu 2025 dostala celkem 17 000 Kč na nájemné. Úřad práce dospěl k závěru, že tyto částky nebude započítávat do dávky hmotné nouze.

Dne 28. 5. 2025 úřad práce stěžovatelku při ústním jednání informoval, že dary započítá do příjmu, protože stěžovatelka nehradila nájemné z příspěvku na bydlení, který dostala.

Úřad práce nepřiznal stěžovatelce příspěvek na živobytí (rozhodnutí ze dne 29. 5. 2025). V lednu 2025 započtl do příjmu rodičovský příspěvek ve výši 10 000 Kč, výživné ve výši 2 000 Kč, přídavky na děti ve výši 1 800 Kč a dar ve výši 4 000 Kč. V únoru 2025 započtl rodičovský příspěvek ve výši 10 000 Kč, výživné ve výši 2 000 Kč a dar ve výši 4 000 Kč. V březnu 2025 započtl výživné ve výši 2 000 Kč, přídavky na děti 3 600 Kč, dar ve výši 4 000 Kč.

Stěžovatelka podala odvolání dne 9. 6. 2025. Uvedla, že částka 17 000 Kč, kterou úřad práce započítal jako příjem 4 000 Kč měsíčně, není dar, ale zápůjčka od rodiny. Doložila smlouvu o zápůjčce finančních prostředků ve výši 17 000 Kč ze dne 24. 4. 2025 (s podpisy ověřenými dne 3. 6. 2025) na úhradu nájemného v penzionu.

Ministerstvo práce a sociálních věcí odvolání stěžovatelky zamítlo (rozhodnutí ze dne 18. 7. 2025).

Úřad práce nepřiznal pro vysoké příjmy rodiny ani doplatek na bydlení (rozhodnutí ze dne 4. 6. 2025).

Stěžovatelka požádala o příspěvek na živobytí a doplatek na bydlení znovu dne 4. 6. 2025. V protokolu o jednání ze dne 4. 6. 2025 uvedla, že v březnu 2025, dubnu 2025 a květnu 2025 dostala ve skutečnosti výživné pro dceru ve výši 3 000 Kč.

Úřad práce rozhodnutím ze dne 4. 7. 2025 příspěvek na živobytí nepřiznal. Do příjmu započtl v březnu 2025 výživné ve výši 3 000 Kč, přídavky na děti ve výši 3 600 Kč, ostatní příjem ve výši 4 000 Kč, v dubnu 2025 výživné ve výši 3 000 Kč, přídavky na děti ve výši 1 800 Kč, ostatní příjem ve výši 11 000 Kč, v květnu 2025 výživné ve výši 3 000 Kč, ostatní příjem ve výši 8 000 Kč.

Rozhodnutím ze dne 4. 7. 2025 úřad práce nepřiznal ani doplatek na bydlení, protože stěžovatelka není vlastníkem nemovitosti, neužívá byt na základě smlouvy, rozhodnutí nebo jiného právního titulu.

C. Právní hodnocení

C.1 Žádosti o příspěvek na živobytí a doplatek na bydlení z dubna 2025 – podstatný pokles příjmu a finanční prostředky ze zápůjčky

Pokud žadatel o dávku ztratil měsíčně se opakující příjem nebo jeho výraznou část¹ a podstatný pokles příjmu v měsíci podání žádosti trvá, úřad práce zohledňuje příjem za měsíc, v němž k poklesu došlo² a měsíc podání žádosti. Za podstatný pokles příjmu

1 BECK, P., GRUNEROVÁ, I., PAVELKOVÁ, M. Zákon o pomoci v hmotné nouzi: Praktický komentář. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2025-11-18]. ASPI_ID KO111_2006CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

2 Rozhodné období pro určení příjmu ale nemůže být delší než tři kalendářní měsíce (v takovém případě z rozhodného období vypadnou nejstarší měsíce tak, aby posuzování nároku na dávku vycházelo z aktuálních údajů). BECK, P., GRUNEROVÁ, I., PAVELKOVÁ, M. Zákon o pomoci v hmotné

se považuje snížení nebo ztráta měsíčně se opakujícího příjmu alespoň o jednu třetinu, například příjmu z rodičovského příspěvku.³

Pokud si žadatel o dávky pomoci v hmotné nouzi nebo jejich příjemce zapůjčí finanční prostředky, nejedná se o příjem, který by bylo možné zohlednit při posouzení nároku a stanovení výše dávky, protože mu vzniká závazek zápůjčku vrátit. K tomu, aby úřad práce na zapůjčené finanční prostředky nenahlížel jako na příjem, je však třeba, aby žadatel o dávku nebo příjemce dávky věrohodným způsobem doložil, že se skutečně jedná o zápůjčku. Jestliže nepředloží doklady, jimiž důvěryhodně prokáže, že si finanční prostředky pouze zapůjčil, může úřad práce tyto prostředky považovat za bezúplatný příjem (dar), který se zohledňuje v plné výši.⁴ I když žadatel o dávku nebo příjemce dávky věrohodně prokáže, že poskytnuté finanční prostředky byly zápůjčkou, může na ně úřad práce v odůvodněných případech nahlížet jako na majetek a zohlednit je při posouzení stavu hmotné nouze této osoby.

Stěžovatelka ztratila v měsíci březnu 2025 příjem z rodičovského příspěvku ve výši 10 000 Kč, tedy ve výši přesahující třetinu jejího příjmu. V dubnu 2025 obdržela 17 000 Kč jako zápůjčku od rodiny na úhradu nákladů na ubytování. Úřad práce stěžovatelku nejprve poučil, že tuto částku nebude zohledňovat jako příjem. Následně jí sdělil, že částku do příjmu započte a den poté vydal rozhodnutí o nepřiznání dávek pomoci v hmotné nouzi. Zohlednil příjmy za měsíce leden, únor a březen 2025.

Pro stěžovatelku byl postup úřadu práce překvapivý, proto až po vydání rozhodnutí písemně doložila to, co už dříve tvrdila, že 17 000 Kč v dubnu 2025 použila na úhradu ubytování. Doložila také, že musí peníze rodině vrátit.

Úřad práce pochybil při rozhodování o žádostech o příspěvek na živobytí a doplatek na bydlení z dubna 2025, protože nepřihlédl k podstatnému poklesu příjmu stěžovatelky. Stěžovatelka ztratila v březnu 2025 příjem z rodičovského příspěvku ve výši 10 000 Kč. Výpadek příjmu nenahradil ani příjem ve výši 17 000 Kč získaný v dubnu 2025 od rodiny, neboť se jednalo o zápůjčku, jak později stěžovatelka prokázala.

Úřad práce pochybil, když zapůjčené finanční prostředky ve výši 17 000 Kč považoval za příjem. Je velmi pravděpodobné, že stěžovatelka by doložila smlouvu o zápůjčce i dříve, kdyby ji úřad práce k doložení smlouvy vyzval a kdyby ji neujišťoval, že k těmto finančním prostředkům nebude přihlížet. Pro stěžovatelku tak bylo rozhodnutí úřadu práce překvapivé.

nouzi: Praktický komentář. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2025-11-18]. ASPI_ID KO111_2006CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

3 Ustanovení § 10 odst. 2 zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi.

4 Ustanovení § 7 odst. 1 písm. e) zákona č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu ve spojení s ustanovením § 10 odst. 1 písm. n) zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů.

Naopak částky 4 000 Kč získané od rodiny úřad práce správně v příjmech zohlednil, neboť stěžovatelka neprokázala, že částky musí vrátit.

Úřad práce měl při rozhodování započítat pouze příjmy z března a dubna 2025 z důvodu podstatného poklesu příjmu rodiny.

Ministerstvo práce a sociálních věcí pochybilo, když rozhodnutí úřadu práce o nepřiznání příspěvku na živobytí potvrdilo.

C.2 Žádost o příspěvek na živobytí z června 2025

Úřad práce je při rozhodování povinen zjistit stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti.⁵ Zjištěné skutečnosti musí promítnout do odůvodnění rozhodnutí o nepřiznání dávek pomoci v hmotné nouzi.⁶

Úřad práce v odůvodnění rozhodnutí o žádosti stěžovatelky uvedl, že stěžovatelka obdržela v dubnu 2025 ostatní příjem ve výši 11 000 Kč, v květnu 2025 ostatní příjem ve výši 8 000 Kč.

Úřad práce nezdůvodnil, o jaký příjem se jedná. Stěžovatelka žádný příjem ve výši 11 000 Kč v dubnu 2025 v žádosti ani v dokladu o příjmech neuvedla. V dubnu 2025 získala jako zápůjčku 17 000 Kč, tuto částku je však povinna vrátit. V květnu 2025 obdržela od tchyně 8 000 Kč na ubytování, uvedla, že zatím nemá smlouvu o zápůjčce. Tu později doložila na částku 16 000 Kč.

Úřad práce pochybil, když v odůvodnění rozhodnutí neuvedl, jak dospěl k částce 11 000 Kč, kterou při rozhodování zohlednil. Úřad práce nezjistil stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti, tedy zda finanční prostředky ve výši 8 000 Kč stěžovatelka získala od rodiny darem nebo je musí vrátit.

C.3 Žádost o doplatek na bydlení z června 2025

V případech hodných zvláštního zřetele může úřad práce přiznat doplatek na bydlení i osobě užívající na základě smlouvy za účelem bydlení jiný než obytný prostor za předpokladu, že uvedený prostor splňuje standardy kvality bydlení podle § 33b odst. 1 nebo ubytovací zařízení, které má krajskou hygienickou stanicí schválen provozní řád.⁷ Úřad práce přitom spolupracuje se sociálními pracovníky pověřeného

5 Ustanovení § 3 zákona č. 500/2004 Sb., správního řádu.

6 Ustanovení § 68 odst. 3 správního řádu.

7 Ustanovení § 33 odst. 6 zákona o pomoci v hmotné nouzi.

obecního úřadu. Úřad práce musí do odůvodnění rozhodnutí uvést, zda jsou nebo nejsou dány důvody hodné zvláštního zřetele pro poskytnutí doplatku na bydlení.⁸

Rozhodnutím ze dne 4. 7. 2025 úřad práce nepřiznal stěžovateli doplatek na bydlení, protože stěžovatelka není vlastníkem nemovitosti, neužívá byt na základě smlouvy, rozhodnutí nebo jiného právního titulu. Z podkladů plyne, že stěžovatelka bydlí na ubytovně (Penzion X.). Není zřejmé, zda má ubytovna schválen provozní řád. Bližší odůvodnění úřad práce neuvedl.

Úřad práce pochybil, když podrobněji nezdůvodnil, proč stěžovateli nepřiznal doplatek na bydlení.

D. Informace o dalším postupu

Zprávu zasílám ředitelce Úřadu práce České republiky – krajské pobočky v Brně a podle § 18 odst. 1 zákona o veřejném ochránci práv a o ochránci práv dětí ji žádám, aby se ve lhůtě 30 dnů od jejího doručení vyjádřila ke zjištěným pochybením a informovala mě o přijatých opatřeních k nápravě. Zprávu zasílám také Ministerstvu práce a sociálních věcí. Zprávu zasílám rovněž stěžovateli.

Zpráva shrnuje mé dosavadní poznatky, které mohou být podkladem pro závěrečné stanovisko podle § 18 odst. 2 zákona o veřejném ochránci práv a o ochránci práv dětí.

Brno, 9. prosince 2025

JUDr. Stanislav Křeček
veřejný ochránce práv
(podepsáno elektronicky)

⁸ BECK, P., GRUNEROVÁ, I., PAVELKOVÁ, M. Zákon o pomoci v hmotné nouzi: Praktický komentář. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2025-11-18]. ASPI_ID KO111_2006CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.